

ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
(ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ)
Τετάρτη 4 Μαρτίου 2020
Διδάσκων: Αρχιμανδρίτης π. Δανιήλ Ψωίνος

«Τί είναι οι Άγγελοι;»

- Στο Σύμβολο της Πίστεως ομολογούμε πίστη στον ένα και μόνο αληθινό Θεό, την Παναγία Τριάδα, ο Οποίος δημιούργησε τον ουρανό και όλα όσα υπάρχουν σ' αυτήν, τη γη και όλα όσα βρίσκονται πάνω σ' αυτή, όλα όσα φαίνονται και τα βλέπουμε και όλα όσα δεν φαίνονται και δεν τα βλέπουμε. Με την ομολογία αυτή που κάνουμε δεχόμαστε τον Θεό ως ποιητή ορατού κόσμου (του κόσμου που μας περιβάλλει και στον οποίο ζούμε) και δημιουργό επίσης ενός άορατου κόσμου (του αγγελικού κόσμου).
- Ο πανάγαθος Θεός από υπερβολική αγαθότητα δημιούργησε τον ορατό και τον άορατο κόσμο εκ του μηδενός, ώστε και οι δύο αυτοί κόσμοι να δεχθούν την ευεργεσία Του και να γίνουν μέτοχοι της αγαθότητας Του. Η δημιουργία των δύο αυτών κόσμων έγινε ευθύς, μόλις ο Θεός συνελάμβανε την ιδέα, αυτή η ιδέα γινόταν πράξη και η οποία ολοκληρωνόταν από το Λόγο και ετελειοποιήτο από το Άγιο Πνεύμα.
- Ο Προφήτης Δαβίδ λέγει για τους Αγίους Αγγέλους: «Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα». Ο Θεός δημιούργησε, έκτισε τους αγγέλους εκ του μηδενός. Η δημιουργία των αγγέλων έγινε σύμφωνα με τη δική Του εικόνα και ασώματη φύση κάτι σαν άνεμο και άυλη φωτιά όπως θα πει ο ιερός Δαμασκηνός: «οἶον τι πνεῦμα καὶ πύρ ἄυλον».
- Οι άγγελοι διακατέχονται από μια υπερφυσική ευκινησία, φλογερότητα, θερμότητα και διεισδυτικότητα. Επίσης με ταχύτατους ρυθμούς διακονούν τον θείον πόθον, με φόβο και τρόμο υπηρετούν την θεία βούληση και βρίσκονται υπεράνω υλικής σκέψης και κοσμικής τάσης.
- Οι άγγελοι είναι υπάρξεις πνευματικές, αεικίνητες, ελεύθερες, ασώματες, που υπηρετούν τον Θεόν. Κατά χάριν η φύση τους έχει λάβει την αθανασία. Μόνο ο Θεός είναι από μόνος Του, από την φύση Του Αθάνατος. Πώς είναι οι άγγελοι και σε ποια κατάσταση βρίσκονται ακριβώς, μόνο ο Θεός γνωρίζει.
- Συγκρινόμενοι οι άγιοι άγγελοι του Θεού με εμάς τους υλικούς ανθρώπους, είναι ασώματοι και άυλοι. Κάθε προσπάθεια – εάν αυτό βέβαια είναι εφικτό – συγκρίσεως των αγγέλων με τον Θεό ο Οποίος είναι ασύγκριτος, βρίσκει τους αγγέλους δυσκίνητους και υλικούς, μιας και το θείον είναι το μόνο αληθινά άυλο και ασώματο.
- Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς λέγει: «ἔχει καὶ ἡ τῶν ἀγγέλων νοερά καὶ λογική φύσις νοῦν τε καὶ λόγον». Τούτα τα λόγια σημαίνουν ότι οι άγγελοι είναι φύση λογική, πνευματική και ελεύθερη, δηλαδή μεταβλητή, σύμφωνα με την απόφασή της. Η θέληση με άλλα λόγια μπορεί να μεταβάλει και να αλλάξει την

κατάσταση των αγγελικών δυνάμεων. Το μόνο αμετάβλητο είναι το αδημιούργητο, δηλαδή ο Θεός.

- Κατά τους Πατέρες υπάρχουν δύο ιεραρχίες, η επίγεια ιεραρχία και η επουράνια. Στην επίγεια ιεραρχία ανήκουμε εμείς οι άνθρωποι. Στην εν ουρανοίς ιεραρχία ανήκουν οι άγγελοι. Μιλώντας οι Πατέρες για ιεραρχία εννοούν τη συντεταγμένη εκείνη ομάδα των ψυχών οι οποίες με τις ενέργειες τους τείνουν να αφομοιωθούν κατά το εφικτό προς το θεοειδές.
- Κατά τον Άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά οι αγγελικές δυνάμεις ακολουθούν κατά την ενέργεια τους και κατά την τάξη τους διάρθρωση τριαδική. Τούτο σημαίνει ότι χωρίζονται σε πρώτες, μεσαίες και κατώτερες τάξεις κατά την ιεραρχία (αγγελική τάξη) και επίσης ότι ακολουθούν τα στάδια της καθάρσεως, του φωτισμού και της θεώσεως για να τελειωθούν εκπληρώνοντας έτσι τον σκοπό της ύπαρξης τους.
- Σε κάθε αγγελική τάξη υπάρχουν άγγελοι που ενεργούν την κάθαρση, τον φωτισμό, τη θέωση. Έτσι άλλοι ήδη έχουν καθαρθεί ενώ άλλοι καθαίρονται, κάποιιοι ήδη έχουν φωτιστεί ενώ κάποιιοι άλλοι βρίσκονται της διαδικασίας της φώτισης και κάποιιοι τελευταίοι έχουν τελειωθεί ενώ κάποιιοι τελειώνονται. Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς υποστηρίζει ότι οι ανώτεροι βοηθούν τους κατώτερους να βελτιωθούν και όταν αυτό συμβεί οι φθάσαντες στον σκοπό βοηθούν με τη σειρά τους κάποιους άλλους. Όλα είναι αλληλένδετα.
- Ο ιερός Δαμασκηνός ισχυρίζεται ότι οι Άγγελοι δεν έχουν την δυνατότητα να μετανοήσουν διότι είναι ασώματα. Ως ασώματα δεν έχουν μπει στην περιπέτεια της σαρκός όπως εμείς οι άνθρωποι. Αφού λοιπόν δεν έχουν σώμα δεν αμαρτάνουν κιόλας. Επομένως δεν υπάρχει λόγος μετανοίας. Επίσης ως κτιστά όντα αφού έχουν αρχή θα έπρεπε να είχαν και τέλος. Χάριτι Θεού όμως οι άγγελοι παραμένουν αθάνατοι.
- Ως πνευματικές υπάρξεις οι άγγελοι δεν έχουν ανάγκη να χρησιμοποιούν λόγο ούτε πάλι ακούν λόγο, δεν διαθέτουν δηλαδή γλώσσα και ακοή. Πληροφορούνται μεταξύ τους τα προσωπικά διανοήματα και τις αποφάσεις τους χωρίς τον προφορικό λόγο. Η γλώσσα των αγγέλων είναι η σιωπή.
- Οι ουράνιες ασώματες υπάρξεις είναι περιορισμένες στον χώρο. Όταν βρίσκονται στον ουρανό δεν υπάρχουν ταυτόχρονα και στη γη. Όταν πάλι αποστέλλονται από τον Θεό στη γη δεν είναι και στον ουρανό. Οι άγγελοι δεν είναι πανταχού παρόντες. Επίσης δεν περιορίζονται ούτε εμποδίζονται από τοίχους, πόρτες κλειστές, φράχτες.
- Όταν θελήσει ο Θεός, οι άγγελοι εμφανίζονται στους ανθρώπους όχι όπως είναι πραγματικά αλλά μεταμορφωμένοι. Λαμβάνουν μορφή τέτοια ώστε να μπορούν να τους δουν οι άνθρωποι. Τότε μιλούν, ακούν, διαλέγονται. Τούτο συμβαίνει όταν ο Θεός έχει βούληση να μεταφέρουν οι άγγελοι κάποιο θεϊκό μήνυμα στη γη.
- Οι άγγελοι δημιουργήθηκαν από τον Θεό Πατέρα με τη συνεργεία του Υιού Λόγου προ της δημιουργίας του κτιστού κόσμου και φθάνουν στην τελειότητα με τον Αγιασμό του Παναγίου Πνεύματος. Μετέχουν δε στον φωτισμό και τη χάρη ανάλογα με το αξίωμα και το αγγελικό τους τάγμα.

- Στην ουράνια ιεραρχία των αγγέλων διακρίνουμε κατά τον Άγιο Διονύσιο τον Αρεοπαγίτη εννέα τάγματα, εννέα χορούς νόων, ταξινομημένοι σε τρεις τριάδες:
  - Θρόνοι, Χερουβείμ, Σεραφείμ (ανωτέρα τάξη)
  - Κυριότητες, Δυνάμεις, Εξουσίες (μεσαία τάξη)
  - Αρχές, Αρχάγγελοι, Άγγελοι (κατωτέρα τάξη)
- Οι άγγελοι του Θεού είναι ικανοί και πρόθυμοι να εκτελέσουν το θείο θέλημα και αμέσως διατρέχουν αποστάσεις λόγω της ταχύτητας που έχουν εκ φύσεως για να προλάβουν να υπηρετήσουν το θείο θέλημα. Τυχάνουν ανώτεροι από εμάς, μας προστατεύουν και πάντοτε υπηρετούν τον Θεό.
- Μετά την Ανάσταση του Χριστού οι άγιοι άγγελοι περιήλθαν σε κατάσταση ατρεψίας. Οι μεν αγαθοί δεν μπορούν να προχωρήσουν στο κακό, οι δεν πονηροί δεν μπορούν να μετανοήσουν για να οδηγηθούν προς το καλό. Τόπος κατοικίας των αγγέλων ορίζεται ο ουρανός το δε έργο τους είναι ένα και μοναδικό, η δοξολογία του Τριαδικού Θεού. Τον αριθμό των αγίων αγγέλων τον αγνοούμε. Επίσης οι άγγελοι δεν χωρίζονται σε φύλο.
- Από τις αγγελικές τάξεις ο αρχηγός της περιγείου τάξεως και της γης, ο εωσφόρος, στον οποίο ο Θεός είχε αναθέσει τη φύλαξη της, μετά από ελεύθερη επιλογή και εκλογή ενώ δεν είχε φτιαχτεί πονηρός απ' αρχής, μεταβλήθηκε από τη φυσική του θέση και κατάσταση στην παρά φύση, υπερηφανεύτηκε απέναντι του Θεού που τον δημιούργησε, επαναστάτησε κατά Αυτού και έγινε διάβολος. Μαζί του συμπάρεσυρε πολλούς αγγέλους.
- Έργο των πονηρών πνευμάτων είναι να προσπαθούν να απομακρύνουν τον άνθρωπο από τον Θεό. Βέβαια δεν μπορούν να πειράξουν τον άνθρωπο πάνω από τις δυνάμεις του και όταν αυτό συμβαίνει, γίνεται κατά παραχώρηση Θεού σύμφωνα με το σχέδιο της Οικονομίας Του.